

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
4 Пж 2980/19
24.10.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Иване Павловић, председника већа, судије Дејана Ћојбашића и Драгана Драговића, чланова већа, у правној ствари тужиоца Приватно, транспортно, услужно и трговачко предузеће „ЛУКИЋ ТООРС“ д.о.о. Уб, ул. Браће Ненадовић бр. 111 чији је пуномоћник адвокат Милорад Влаховић из Београда, ул. Бирчанинова бр. 2а, против туженог Република Србија, кога заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, вредност спора 7.148.217,00 динара, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Привредног суда у Београду 24 П 2760/18 од 05.03.2019. године, у седници већа одржаној дана 24.10.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Привредног суда у Београду 24 П 2760/18 од 05.03.2019. године и ПРЕСУЂУЈЕ:

1. ОДБИЈА СЕ као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу плати 7.148.217,00 динара са законском затезном каматом од 17.12.2013. године до исплате.

2. ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 441.500,00 динара, у року од осам дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Првостепеном пресудом, у ставу I изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан је тужени да тужиоцу плати 7.148.217,00 динара са законском затезном каматом од 17.12.2013. године до исплате. У ставу II изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 746.635,46 динара.

Тужени је против наведене пресуде изјавио жалбу из разлога прописаних чланом 373. Закона о парничном поступку и предложио да другостепени суд побијану одлуку преиначи и одбије тужбени захтев.

Испитујући законитост и правилност побијане одлуке, у смислу члана 386. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд налази да је жалба туженог основана.

У поступку доношења првостепене одлуке нису учињене битне повреде поступка из члана 374. став 2. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а у жалби није наведена нека друга битна повреда.

Према стању у списима, предмет тужбеног захтева је потраживање накнаде штете. Тужилац тужбени захтев заснива на чињеничним тврдњама да је тужени проузроковао штету незаконитим радом својих органа, која се огледа у незаконитом одузимању превозног средстава од стране царинских органа, саопштавањем јавности информација о догађају од године, када је аутобус којим је тужилац обављао делатност саобраћаја на релацији ...-...-... одузет због сумње да се у две пронађене торбе налази опојна дрога.

Према разлозима првостепене пресуде, тужилац је привредно друштво које обавља делатност превоза путника аутобусом на релацији-...-....

У поступку царинске контроле дана ... године на граничном прелазу ... у пртљажном делу аутобуса тужиоца, који саобраћа на релацији ...-...-... пронађене су две торбе у којима је садржано 62 пакета биљне материје умотане у алу-фолију и стреч фолију, те је због сумње да је у питању опојна дрога – марихуана, привремено задржано возило тужиоца. Тужиоцу је достављена потврда о привременом задржавању возила до завршетка прекршајног поступка, „...“ тип ... са три кључа, регистарске ознаке У прекршајном поступку, вођеном против ... АА, због прекршаја из члана 292. став 1. тачка 1. Царинског закона, пресудом Прекршајног суда у Сенти, Одељење у Чоки 6 Пр 618/13 од 19.06.2013. године, исти је ослобођен кривице, те му није стављено на терет да је износио робу ван граничног презала или у време кад гранични прелаз није отворен или да је износио скривену робу преко граничног прелаза, те је одређено да се након правноснажности аутобус врати власнику. Накнадном контролом садржине одузетих торби утврђено је да се у истим није налазила опојна дрога већ друга супстанца непознатог порекла. Возило је враћено тужиоцу дана 04.07.2013. године.

Тужилац накнаду штете потражује по три основа.

По првом захтеву, потражује накнаду штете од 4.020.000,00 динара на име трошкова закупа аутобуса од привредног друштва „Космополис“ д.о.о. Аранђеловац за период од одузимања аутобуса 05.02.2013. године до враћања аутобуса 04.07.2013. године, који аутобус је тужилац узео у закуп да би могао несметано да настави са обављањем делатности превоза путника.

Првостепени суд закључује да тужени није пружио доказ на околност да је вредност робе која се налазила у две торбе у пртљажнику аутобуса прелазила једну трећину вредности аутобуса; да је тужилац знао или могао знати да ће аутобус користити за превоз робе која је предмет извршења прекршаја, доказе на околности да је аутобус који је привремено задржан посебно конструисан, адаптиран, измењен или на било који други начин прилагођен сврси скривања робе, те да тужени није поступио у складу са чланом 299. Царинског закона, те је аутобус задржан и ако за то нису били испуњени кумулативно прописани услови из члана 299. Царинског закона.

Према становишту првостепеног суда, царинарница Суботица задржавањем аутобуса прекорачила је границе својих овлашћења, те су прекршени законски прописи, јер је привремено задржано возило иако за то нису постојали законски услови, због чега је тужилац узео други аутобус ради несметаног обављања делатности и спречавања даљег настанка штете. Цена закупа возила према пређеној километражи утврђена је у износу од 4.600.300,00 динара, с тим да је привредно друштво „Космополис“ д.о.о. Аранђеловац тужиоцу фактурисало накнаду у износу од 4.020.000,00 динара на име закупа возила регистарске ознаке АР 016 ЛД за период од 05.02.2013. године до 04.07.2013. године.

Чињеницу коришћења возила суд је утврдио из путних налога, тахографских листића, налаза судског вештака машинске струке, и исказа законског заступника привредног друштва „Космополис“ д.о.о. Аранђеловац. Штета се за тужиоца огледа у обавези плаћања закупнине, због чега је тужени у обавези да тужиоцу надокнади

трошкове које је имао у вези закупа другог аутобуса, које трошкове не би имао да није постојало противправно поступање органа туженог.

Према становишту првостепеног суда, тужилац није платио трошкове закупа из разлога што није имао новчаних средстава, али та чињеница није од значаја за одлучивање за само постојање штете, јер је привредно друштво „Космополис“ д.о.о. задужило тужиоца за наведени износ закупнине и дуг је евидентиран у пословним књигама.

По другом тужбеном захтеву, тужилац потражује накнаду штете у износу од 672.217,00 динара на име трошкова поправке и замене оштећених делова на аутобусу која оштећена су настала након одузимања возила од стране царинарнице ... Из налаза и мишљења судског вештака није могло да се утврди у каквом се стању налазио аутобус приликом преузимања од стране тужиоца. По првој варијанти; уколико је возило које је било одузето стајало пет месеци, нису могла настати оштећења наведена у рачунима везано за сет квачила, замену и набавку алтернатора, каишева, замене рада на дисковима аутобуса кочницама јер је исти био технички исправан, регистрован и у саобраћају у тренутку одузимања, те би услед стајања био потребно заменити моторно уље, филтере, ситне делове као редовно одржавање возила и ти трошкови би износили 20.000,00 динара без ПДВ; по другој варијанти, у случају коришћења возила у периоду од пет месеци од стране трећег лица или у процесу пребацивања возила са граничног прелаза до складишта нестручно ван упутстава управљањем возилом могла су настати оштећења описана у рачунима и радовима у износу од 672.217,00 динара, али није могло бити утврђено на који начин је вршено шлепање аутобуса, те је до оштећења мењача могло доћи у случају да је возило шлепано класичним начином и да није урађена одговарајућа процедура. Према садржини рачуна аутомеханичарске радње „...“ број ... у истом је наведено да су радови вршени за аутобус регистарских ознака ..., али у осталим рачунима за поправку није наведен регистарски број аутобуса, шасије, с тим да радови одговарају штети пријављеној од стране тужиоца, те се ни у рачунима везаним за набавку делова и материјала за поправку не наводи број шасије и регистарски број аутобуса, с тим да то и није пракса кад се делови набављају ван овлашћеног сервиса, а да ти делови одговарају штети коју је пријавио тужилац.

Према исказу законског заступника тужиоца, аутобус је након одузимања померен на стовариште где је стајао на отвореном; на аутобусу су остала упаљена светла, услед чега су сензори и електро инсталација прегорели, те је тражено сачињавање записника у ком би се навело у каквом је стању аутобус, што је шеф стоваришта одбио, а на аутобусу су услед шлепања уништене кочнице, прегорела електро инсталација, аутобус није био у покретном стању, ангажована је шлеп служба те је аутобус одвежен у сервис „...“ и издат предрачун у коме ја наведено колико би коштала поправка, али у том тренутку тужилац није имао средстава да плати трошкове, те је од добављача тражио јефтине делове.

По трећем тужбеном захтеву, тужилац потражује износ од 2.456.000,00 динара, на име изгубљене добити која није остварена због незаконитог поступања Царинарнице ... која је давањем саопштења у медијима о одузимању возила и проналаску опојне дроге у аутобусу тужиоца проузроковала смањење броја путника и смањење обима посла.

Према становишту првостепеног суда, царинарница Суботица није могла дати информације да је у аутобусу регистарских ознака ... који саобраћа на релацији ...-...-... заплењено 45кг марихуане, јер претходно није утврђено и проверено која се супстанца налази у торбама, те иако није наведено име тужиоца наведено је о ком аутобусу се ради, те се на основу тих података могло на једноставан начин закључити о ком превознику се ради јер је тужилац позната фирма која врши превоз путника на тој

релацији. Аутобус је једно време стајао на самом граничном прелазу па су сви могли да виде да одузет аутобус припада тужиоцу, због чега се смањио број путника што је утицало на смањење добити, које чињенице је суд утврдио из исказа законског заступника тужиоца.

Прихваћена је варијанта налаза и мишљења вештака по којој је висина изгубљене добити утврђена према годишњим финансијским извештајима од 2010. до 2013. године, која износи 2.456.000,00 динара по методи стопа пословног добитка где пословни добитак представља финансијски резултат који преостане након покрића пословних расхода.

Ценећи основаност тужбеног захтева те постојање узрочно-последичне везе између радњи органа туженог и настале штете, првостепени суд је усвојио тужбени захтев.

Основано се изјављеном жалбом указује да је првостепени суд погрешно применио материјално право приликом оцене основаности потраживања тужиоца по сваком од наведених захтева.

Према чл. 35. ст. 2. Устава произлази да свако има право на накнаду материјалне штете коју незаконитим или неправилним радом проузрокује државни орган, имаоци јавног овлашћења, орган аутономне покрајине или орган јединице локалне самоуправе. Према одредби члана 154. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да ко другоме проузрокује штету, дужан је накнадити је уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, док је одредбом члана 155. став 1. Закона о облигационим односима прописано да штета представља умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла добит), као и наношење физичког, психичког бола или страха (нематеријална штета). Чланом 172. став 1. Закон о облигационим односима прописана је одговорност правног лица за штету који његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Под штетном радњом подразумева се противправна радња, с обзиром да код деликтне одговорности мора постојати противправни поступак који повлачи одговорност и правну санкцију и то поступак штетан по туђа имовинска добра. Законом нису изричито предвиђене конкретне радње органа правног лица -овде државе, односно радње пропуштања којим се проузрокује штета. Постојање одговорности државе за штету коју проузрокује државни орган подразумева да је иста проузрокована неправилним или незаконитим поступањем службеног лица или државног органа. Незаконитим радом службеног лица или органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, односно пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени. Неправилан рад подразумева чињење или пропуштање противно уобичајеном или прописаном начину обављања делатности које штети праву или интересима неког лица. Одговорност државе би постојала уколико је штета настала као последица таквог рада њеног органа који се може сматрати прекорачењем, злоупотребом или погрешном применом датих овлашћења, али ти услови у конкретном случају нису испуњени.

На тужиоцу је терет доказивања о постојању неправилног рада органа туженог, чије је чињење или нечињење противно уобичајеном или прописаном начину обављања делатности који штети праву или интересу неког лица. У вези с тим, тужилац је морао да докаже постојање узрочно последичне везе између радњи органа туженог и настале штете у виду умањења имовине.

Погрешно првостепени суд закључује да је постојало незаконито поступање од стране царинског органа приликом привременог одузимања возила, јер је пресудом прекршајног суда возач ослобођен кривице. Чињеница ослобађања кривице возача

тужиоца у прекршајном поступку пресудом прекршајног суда у Сенти 6 Пр.бр 618/13 од 19.06.2013.године, не подразумева по аутоматизму постојање одговорности државне-туженог за штету. Мера одузимања је извршена у време важења Царинског закона (Сл.гласник 111/12), те је и прекршајни поступак над возачем вођен у складу са тим законом, с тим да је потврда о одузимању сачињена на обрасцу по раније важећем Царинском закону. Чланом 299 Царинског закона(Сл.гласник 111/12), прописано је да превозно средство које се користи за превоз робе која је предмет прекршаја из члана 292. овог закона, одузеће се, ако вредност поменуте робе прелази 1/3 вредности превозног средства, када је власник тог превозног средства знао или могао знати да ће се оно користити за превоз робе која је предмет извршења прекршаја.

Неспорно је да тужиоцу није извршено трајно одузимање возила применом цитиране одредбе чл 299 Царинског закона. Могућност привременог задржавања превозног средства од стране царинских органа, предвиђена је чл. 29 Царинског закона. Поред тога, чланом 48 став 1 Закона о прекршајима (Сл.гласник 111/2009) прописано је да предмети који су употребљени или су били намењени за извршење прекршаја или који су настали извршењем прекршаја могу се привремено или трајно одузети ако су својина учиниоца прекршаја, односно ако њима располаже правно лице учинилац прекршаја. Царински органи су у складу са чланом 205 став 3 Закона о прекршајима (Сл.гласник 111/2009) овлашћени да привремено одузму предмете који су употребљени за прекршај.

Имајући у виду наведене одредбе произлази да постоји законско овлашћење државних органа, па и царинских органа за привремено одузимање превозног средства, с обзиром да је постојала основана сумња да је то возило употребљено за извршење прекршаја. Стога, чињеница да је потврда о одузимању сачињена на обрасцу по раније важећем Царинском закону, не утиче на законитост у поступању царинских органа приликом привременог одузимања возила, с обзиром да су поступали на основу законских основу овлашћења из напред наведених законских одредби.

У конкретном случају, постојала је основана сумња да је реч о опојној дроги, имајући у виду изглед пакета, боје специфичности и начина паковања, која се налазила у коферима без пратње, смештена у аутобус уз сагласност возача предајом од стране лица која нису поседовала карте, нити су се налазила на списку путника. Пртљаг је смештен без идентификације потенцијалног путника и у образложењу пресуде Прекршајног суда Сента 6 Пр.бр 618/13 од 19.06.2013.године наведено да је вредност робе која је предмет прекршаја прелази једну трећину превозног средстава. На торбама се налазила налепница са именом „ББ“. Особа са тим личним именом није била међу путницима, нити на листи путника. Имајући у виду да је постојала основана сумња да је у питању опојна дрога која нема званичну тржишну вредност, вредност те робе није могла бити утврђена применом одредби чл. 38-57 Царинског закона. Стога, према становишту другостепеног суда, независно што царински органи нису утврдили вредност робе, а која није ни могла бити утврђена јер не постоје званични подаци, није поступљено супротно Царинском закону (Сл.гласник 111/12) који је био на снази у време привременог одузимања возила. Када би се одредбе члана 299. Царинског закона тумачиле на начин на који то чини првостепени суд, то би значило да возило које превози робу која може бити предмет неовлашћеног промета и за коју не постоје званични подаци о тржишној вредности, односно чија се вредност не може утврдити у складу са одредбама Царинског закона, не може бити предмет привременог одузимања. Таквим тумачењем, царински органи би били онемогућени да благовремено и адекватно поступају, што би утицало и на општу безбедност и угрожавање јавне сигурности, што би било противно циљу Царинског закона, с обзиром да потребне провере захтевају одређено време, као и спровођење одговарајућих поступака и

процедуре. Циљ Царинског закона, у смислу чл 2 закона је: 1) заштита економских, фискалних и финансијских интереса Републике Србије; 2) заштита Републике Србије од незаконите и илегалне трговине; 3) безбедност и заштита људи и животне средине; 4) олакшавање међународне трговине. Царински орган контролише међународни промет робе, доприносећи слободној трговини, спровођењу спољашњих аспеката домаћег тржишта и принципа који се односе на трговину, као и општој безбедности у ланцу трговине. Ради обављања прописаних радњи, царински орган може вршити све контролне радње за обезбеђивање правилне примене овог закона и осталих прописа. Ове радње и активности могу се вршити ван царинског подручја Републике Србије само ако је то утврђено међународним споразумом.

Стога је првостепени суд погрешно ценио испуњеност услова за накнаду штете из члана 172. Закона о облигационим односима.

И да је постојало незаконито поступање од стране царинских органа приликом привременог одузимања возила (а није), тужилац свакако не би остварио право на накнаду штете у висини трошкова закупа аутобуса.

Према члану 154. Закона о облигационим односима прописано је да онај ко другоме проузрокује штету дужан је да је накнади уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, штета је у складу са чланом 155. истог закона умањење нечије имовине и спречавање њеног повећања. Постојање штете условљено је умањењем имовине, постојањем штетникове радње и постојањем узрочно последичне везе између радње штетника и насталог умањења. Основна претпоставка-умањење имовине на страни тужиоца у конкретном случају није испуњена. Наиме, тужилац је у учинио неспорним да није извршио плаћања другој уговорној страни „Космополис“ д.о.о. Аранђеловац, нити да је закупнину платио вршењем услуге по систему „километар за километар“. У вези с тим, према становишту другостепеног суда тужилац није претрпео умањење имовине, односно није претрпео стварну штету у висини фактурисане цене закупа, без обзира што је та цена прокњижена у пословној евиденцији. Осим тога, закупнина неспорно није плаћена, рок застарелости тог потраживања је протекао до закључења главне расправе, према чињеничним наводима тужиоца не произлази да је истом судским путем упућен захтев за плаћање закупа.

Неосновано је потраживање тужиоца на име накнаде штете по основу трошкова на име сервиса-поправке возила. Тужилац је у конкретном случају пружио доказе да су истом пружене услуге замене делова сервиса возила, али је само у рачуну „...“ број ... наведено да су радови вршени за аутобус регистарских ознака ..., а у осталим рачунима за поправку није наведен регистарски број аутобуса нити број шасије. Према садржини налаза и мишљења вештака постојала је могућност оштећења у вези са нестручним руковањем возилом, али нису пружени докази на околност да је дошло до оштећења као последица нестручне манипулације возилом након привременог одузимања. Постојање „могућности“ не подразумева да је управо тужени оштетио возило тужиоца. Током поступка, тужилац је изнео чињеничне тврдње да је шеф стоваришта одбио сачињавање записника, а да је приликом привременог одузимања сачињен записник и да је тада возило било у возном – исправном стању. Према становишту другостепеног суда, све приложене исправе на околност сервиса и замене делова представљају једностране исправе, али не и доказ о стању возила у моменту преузимања истог од стране тужиоца, с обзиром да је тужилац имао могућност покретања поступка обезбеђења доказа пред судом истог дана, што није учинио.

Стога, тужилац није остварио право на накнаду штете у висини учињених поправки плаћених у сервису, имајући у виду да у свим рачунима изузев рачуна број 89-13, није назначено да су поправке извршене на возилу које је било предмет

привременог одузимања, те није доказано да је тужилац претрпео умањење имовине на возилу штетним поступањем туженог.

Према чл 84 Закона о јавном информисању (важећег у спорном периоду) за штету проузроковану објављивањем неистините или непотпуне информације која потиче од државног органа увек одговара држава, без обзира на кривицу.

Да би остварио изгубљену корист из чл. 189. Закона о облигационим односима, тужилац је као оштећени био дужан да докаже да је неостварени добитак који потражује могао очекивати из редовног обављања своје делатности или посебних околности које су постојале у време за које се наводи да је корист измакла; које су биле у великој мери очекиване у будућности, односно да се ради о добитку који би се у будућности у високом степену извесности десио, а која добит је спречена штетном радњом туженог.

Средства јавног информисања су објавила информацију да је пронађено 45кг марихуане у аутобусу који је саобраћао ...-...-.... Међутим, није наведено пословно име тужиоца, већ је наведена само релација на којој се превоз обавља. Погрешан је закључак првостепеног суда да је реч о познатој фирми која врши превоз на релацији; да је свако могао да закључи о ком превознику се ради; да је стајањем на граничном прелазу могло да се види да се ради о возилу у власништву тужиоца. У том периоду власник предметног аутобуса била је лизинг кућа „VB Leasing“. Чињеница да је у једном периоду аутобус био задржан на граничном прелазу не подразумева да је код трећих лица постојала свест да је управо тај аутобус повезан са објављивањем информација у медијима о заплени 45кг марихуане, нити је тужилац пружио доказе на те околности. У конкретном случају, тужилац није доказао постојање узрочно-последичне везе, односно штетне радње туженог објављивањем нетачних информација и смањеног обима промета. Како је претходно наведено, није објављено пословно име тужиоца, а према утврђеном чињеничном стању не произлази да је тужилац једини ауто превозник на тој релацији, с обзиром да је управо заступник тужиоца изнео чињеничне тврдње да су потенцијални клијенти користили услуге другог ауто превозника - „Фудекс“. Дакле, нису приложени докази нити приложено извођење доказа на околност да је дошло до отказивања превоза из разлога што је у медијима објављена информација о заплени 45кг марихуане, те да је код потенцијалних путника постојала свест да је реч управо о аутобусу тужиоца, с обзиром да је неспорно да је тужилац наставио са обављањем делатности превоза путника другим аутобусом.

Из наведеног, првостепена одлука је преиначена и тужбени захтев по сва три основа у целини одбијен.

Туженом припадају парнични трошкови и то по 37.500,00 динара за састав 5 поднесака, по 39.000,00 динара на име заступања на 4 рочишта, 20.250,00 динара за једно неодржано рочиште и за састав жалбе 78.000,00 динара, укупно 441.500,00 динара.

Из ових разлога Привредни апелациони суд је, у смислу члана 394. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

ДЂ/ЉЧ/ОПГ

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА
Ивана Павловић с. р.

Тачност отправка оверава